



ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Jihlava

Inspekční zpráva

**Základní škola T. G. Masaryka Bystřice nad Pernštejnem,
Tyršova 409, okres Žďár nad Sázavou**

Tyršova 409, 593 01 Bystřice nad Pernštejnem

Identifikátor školy: 600 130 100

Zřizovatel: Město Bystřice nad Pernštejnem, Masarykovo náměstí 57, 593 01

Školský úřad Žďár nad Sázavou, Dolní 1, 591 01

Termín konání orientační inspekce: 4., 7., 8., 9. únor 2000

| | |
|------------------|-------------------|
| Čj. | 115 44/2000-11048 |
| Signatura | ok5ct105 |

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Český jazyk

Výuka probíhala podle schválených učebních dokumentů. Stanovené cíle odpovídaly požadavkům osnov a byly zpravidla plněny. V sedmi sledovaných vyučovacích jednotkách byla zajištěna odborná i pedagogická způsobilost učitelů, jedna hodina byla realizována vyučující bez odborné i pedagogické způsobilosti. Tato skutečnost neovlivnila kvalitu výuky.

Učebny prvního stupně jsou vybaveny vhodným nábytkem a esteticky vyzdobeny žákovskými pracemi. V několika učebnách druhého stupně je stále využíván zastaralý nábytek, který neumožňuje jiné než tradiční uspořádání, estetická úroveň tříd je méně podnětná. Žáci mají k dispozici dostatek odpovídajících učebnic a odborné literatury. Vybavenost tříd didaktickou technikou je na nižší úrovni. V hodinách byly použity rozmanité pomůcky, odborná i krásná literatura. Audiovizuální technika byla využita pouze v jedné vyučovací hodině.

Struktura vyučovacích hodin, sled a výběr sdělovaných informací byl ve většině hodin přiměřený náročnosti učiva a možnostem žáků. Ve dvou hodinách bylo učivo nepřiměřeně náročné. Učitelé řídili práci žáků promyšleně, účelně, jasnými a srozumitelnými pokyny. Na prvním stupni byl kladen důraz na konstruktivní styl učení - aktivní učení, tvořivé myšlení a kooperativní činnost. V některých hodinách na druhém stupni převažovaly frontální metody činnosti, žáci byli méně vedeni ke schopnosti aplikovat učivo. Kooperativní činnost v některých hodinách probíhala, nebyla však vždy efektivní. Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami byli ve vlastním vyučovacím procesu zohledňováni jen v omezené míře. Tato skutečnost je kompenzována činností dyslektických kroužků v 2. - 8. ročníku. Individuální práce s těmito žáky mimo vyučování je dokladována.

V průběhu výuky se objevovaly motivační metody a aktualizace učiva. Znalosti žáků byly průběžně ověřovány, zpětnovazební mechanismy byly dostatečně uplatňovány. V hodinách českého jazyka na druhém stupni učitelé jen málo podporovali sebehodnocení a sebereflexi žáků.

Mezi účastníky vyučovacího procesu byla uplatňována pravidla založená na vzájemném respektu a spolupráci. V závěru hodin s převahou frontálních metod se projevovala horší kázeň. Rozvíjení komunikativních schopností žáků bylo většinou sledováno.

Česká školní inspekce hodnotí plánování a přípravu výuky, personální podmínky, motivaci a hodnocení jako velmi dobré. Materiální a psychohygienické podmínky, organizace a formy vyučování, interakce a komunikace jsou na dobré úrovni.

Kvalita výuky českého jazyka je celkově hodnocena jako dobrá.

Matematika

Týdenní hodinové dotace předmětu byly stanoveny podle schválených učebních plánů. Pro členění učiva do ročníků měli vyučující sestaveny tematické plány učiva. Většinou bylo postupováno podle používaných učebnic, proto také nejsou někdy respektovány úpravy a doplňky základní pedagogické dokumentace vzdělávacího programu Základní škola. Kontinuita výuky mezi jednotlivými ročníky byla na jednotlivých stupních zajištěna využíváním ucelených řad učebnic.

Výuka předmětu je na prvním stupni zajištěna především učiteli s pedagogickou i odbornou způsobilostí, na druhém stupni vyučují matematice výhradně učitelé s pedagogickou

i odbornou způsobilostí. Pro výuku má škola k dispozici dostatek pomůcek, didaktické techniky, učebnic, cvičných a kopírovaných materiálů. Jejich efektivní využití ve výuce bylo při hospitacích sledováno především na prvním stupni. V šestém až devátém ročníku jsou žáci v jedné hodině týdně děleni do dvou skupin, což pro učení žáků vytváří vhodné podmínky. Respektování psychohygienických zásad mělo ve sledovaných hodinách průměrnou úroveň, jen výjimečně (zvláště na druhém stupni) byly uplatněny relaxační prvky. Výuka probíhala v prostředí běžných tříd, které byly vhodně osvětleny i větrány. Část z nich je vybavena zastaralým žakovským nábytkem, který někdy neodpovídá antropometrickým požadavkům.

Zvolená struktura hodin odpovídala ve většině stanoveným cílům. Zejména na prvním stupni byly využívány rozmanité formy řízených činností, z metod byla ve všech ročnících uplatňována frontální společná nebo samostatná práce. Individuální potřeby žáků byly jen výjimečně zohledňovány prostřednictvím rozdílného pracovního tempa a individuální péče učitelů, diferencované úkoly zadávány nebyly. Vhodně byly využívány připravené úkoly na tabuli na prvním stupni, ve většině hodin i učebnice, pracovní pomůcky a didaktická technika. Ve většině hodin byl čas účelně využit a splněny vyučovací cíle. V části hodin na druhém stupni byly v důsledku neefektivní organizace hodin nesplněné cíle přesunuty do domácí přípravy žáků.

Především na prvním stupni byly dobře uplatňovány motivační prvky. Využití praktických zkušeností žáků a praktické uplatnění matematického učiva bylo ojedinělé. Při řešení úkolů poskytovali učitelé žákům ve většině účinnou pomoc, povzbuzovali žáky k učení, průběžně oceňovali jejich snahu a pokrok. Hodnocení bylo většinou jen orientační a průběžné. Objevilo se i hodnocení, které svou četností a nízkou náročností výrazně snižovalo motivační účinek. Malé bylo vedení žáků k sebekontrolě, prvky sebehodnocení a kooperace byly uplatněny okrajově.

Výuka byla vedena věcně a odborně správně, probíhala převážně v klidné atmosféře založené na respektování dohodnutých pravidel chování. Výrazně také převažovaly pozitivní vzájemné vztahy žáků a vyučujících.

Plánování, příprava výuky, personální podmínky, interakce a komunikace mají velmi dobrou úroveň. Materiální a psychohygienické podmínky, organizace, formy a metody, motivace a hodnocení mají dobrou úroveň.

Hodnocení sledovaných hodin matematiky se pohybovalo od velmi dobrých hodin po ještě vyhovující. Celkově je kvalita výuky v matematice hodnocena jako dobrá.

Společenskovědní předměty - dějepis, občanská výchova

Při výuce obou předmětů bylo postupováno podle platných učebních osnov, časová dotace odpovídala učebním plánům.

Všichni vyučující ve sledovaných hodinách mají odbornou i pedagogickou způsobilost. V obou předmětech využívali vyučující učební pomůcky a další zdroje informací, především naučnou literaturu a beletrii. Učebnice byly využívány jen v dějepise. Škola vlastní několik výukových programů pro předmět občanská výchova a omezené množství další didaktické techniky, která však nebyla ve sledovaných hodinách použita.

Struktura hodin odpovídala věku žáků. Cíle výuky byly zaměřené nejen na poznatkovou složku vzdělání, ale také na rozvoj postojů a hodnotových orientací. Ve většině hodin převažovaly frontální vyučovací metody, které měly za následek sníženou aktivitu některých žáků, popřípadě horší kázeň v závěru hodiny. Výuka byla doplněna individuálními referáty. Učitelé zařazovali do výuky kooperativní činnosti a činnosti zaměřené k sebehodnocení a sebereflexi žáků, tyto aktivity však nebyly vždy dostatečně vyhodnoceny. Učivo bylo interpretováno věcně

správně.

Ve většině hodin byly uplatněny vstupní motivační metody i motivace aktualizací učiva. Ověřování pochopení látky a využití okamžité zpětné vazby bylo v části sledovaných vyučovacích jednotek omezeno.

Komunikace mezi žáky navzájem a mezi učiteli a žáky probíhala podle předem dohodnutých pravidel, byla založena na vzájemné důvěře a respektu.

Plánování, příprava výuky a personální podmínky jsou velmi dobré. Materiální a psychohygienické podmínky, organizace, formy a metody výuky, motivace, interakce a komunikace jsou hodnoceny jako dobré.

Kvalita výuky je v této oblasti hodnocena jako dobrá.

Praktické činnosti

Týdenní hodinová dotace odpovídala učebním plánům. Výuku zajišťují zčásti pracovníci s odpovídající kvalifikací (zvláště na prvním stupni), nebo bez odborné způsobilosti, ale s dlouholetou praxí ve výuce předmětu (počítače, pěstitelství). Výuka všech částí náplně předmětu - počítače, fotografování, počítačová grafika, pěstitelství a technická výchova probíhá ve velmi dobře vybavených odborných učebnách. Zvláště přístrojové vybavení učebny výpočetní techniky je průběžně modernizováno a udržováno. Cíle výuky naplňují osnovy zejména na prvním stupni. Organizace výuky předmětu na druhém stupni je volena v návaznosti na volitelné předměty. Učivo 7. - 9. ročníku však výrazně preferuje jen jedno téma osnov - práce s počítačem, a to jeho rozšiřující část. Většina ostatních témat je náplní volitelných předmětů. Je to opačný přístup, než (s ohledem na zájmy, potřeby a schopnosti žáků) zvolený vzdělávací program předpokládá v charakteristikách funkce a obsahu povinných předmětů.

Výuka byla vedena věcně a odborně správně, účelně členěna, organizační pokyny byly vydávány jasně. Obvyklou používanou metodou byla frontální výuka s přiměřeným a dostatečným prostorem pro procvičení dovedností a návyků. Žáci je získávali v přímých pracovních činnostech i při osvojování uživatelských dovedností s výpočetní technikou. Výběr, sled a množství informací nebyl někdy svou náročností zcela přiměřený věku žáků a specifickým podmínkám úplných tříd. V průběhu práce jim vyučující poskytovali radu a pomoc, individuální vysvětlení, oceňovali jejich snahu a pokrok. Ve většině pracovali žáci individuálně, postupů vedoucích ke kooperativnímu zapojení nebylo využito.

Hodiny probíhaly v duchu dohodnutých pravidel, žáci byli pozorní, ukáznění, aktivní. Ve vztahu učitelů a žáků byl patrný vztah důvěry a spolupráce.

Plánování a příprava výuky, personální, materiální a psychohygienické podmínky, organizace, formy a metody výuky, motivace a hodnocení, interakce a komunikace mají velmi dobrou úroveň.

Kvalita výuky v praktických činnostech je hodnocena jako velmi dobrá.

Hodnocení kvality vzdělávání

Kvalita vzdělávání je celkově hodnocena jako dobrá.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Koncepce rozvoje školy na delší období není písemně zpracována, byla však ředitelem sdělena. Vychází z analýzy stavu materiálního vybavení, personálního složení pedagogického sboru a výsledků vzdělávání. Má jasné cíle a stanovené priority. Základní úkoly v oblastech materiálního rozvoje, personální, výchovně vzdělávací, informační, vzdělávání pracovníků a kontrolní jsou stanoveny v každoročně sestavovaném a aktualizovaném celoročním plánu.

Důsledně je využíváno operativního plánování na krátkodobé časové úseky. Pravidelně jsou konány porady vedení a sestavovány týdenní plány, které na základě úkolů ročního plánu a dalších informací obsahují konkrétní úkoly s určenou odpovědností. Důraz je kladen nejen na organizování výchovně vzdělávací činnosti, ale i na zvyšování efektivity vyučování a aktivity školy. Plnění úkolů je vedením školy sledováno a vyhodnocováno. Při operativním plánování je využíváno podnětů metodických orgánů školy i jednotlivých učitelů.

Výuka probíhá podle schválených učebních plánů rozpracovaných na celé období povinné školní docházky. Nabídka volitelných a nepovinných předmětů je dostatečně široká. Pro jednotlivé předměty jsou zpracovány tematické plány učiva, pro žáky se specifickými poruchami učení individuální plány.

Kvalita, rozsah a účelnost plánování je vzhledem k velikosti a podmínkám školy hodnocena jako velmi dobrá.

Organizování

Vedení školy zajišťuje ředitel se dvěma zástupci - pro první a druhý stupeň. Organizace výchovně vzdělávacího procesu i provozu školy vychází z organizačního řádu. Kompetence a pravomoci pracovníků jsou v něm zakotveny pouze orientačně, upřesněny jsou v personální dokumentaci a v pracovním řádu. Řád školy velmi podrobně vymezuje pravidla týkající se provozu školy a z toho vyplývající povinnosti žáků. Ve stylizaci řádu se v malé míře objevují pozitivní motivační stimuly a vyváženost v podobě práv žáků.

Jako poradní orgány slouží řediteli pedagogická rada, metodické sdružení a předmětové komise. Zápisy z jednání pedagogické rady svědčí o věcnosti jednání a mají dobrou vypovídací hodnotu. Zápisy ze schůzí předmětových komisí jsou na nižší úrovni. Žáci se mohou vyslovovat k otázkám školy prostřednictvím žákovského sněmu.

Organizace vyučování odpovídá obecně závazným právním předpisům. Povinná dokumentace školy je vedena bez závad ve stanoveném rozsahu. Rozhodnutí vydávaná ředitelem jsou konkrétní a adresná.

Předávání informací pracovníkům školy i žákům je včasné a úplné. Prostředkem jsou pravidelné pedagogické rady, týdenní porady vedení, operativní porady, informační nástěnky a školní rozhlas. Vnější informační systém je založen na pravidelných schůzkách rodičů a na individuálním kontaktu učitelů s rodiči. Zpětnou vazbu tvoří též dotazníky pro žáky i rodiče. Na veřejnosti se škola prezentuje účastí v olympiádách a soutěžích, sportovními akcemi, oslavami Dne dětí, účastí v přehlídce dětských pěveckých sborů, vánoční akademii.

Výroční zpráva o činnosti školy je zpracována v souladu s právní normou, poskytuje dostatek informací. Její statistický charakter převažuje nad analytickým a hodnotícím.

Česká školní inspekce hodnotí organizační uspořádání, informační systém a organizování činností ve škole jako velmi dobré.

Vedení a motivování pracovníků

Ředitel školy uplatňuje demokratický styl vedení, který ponechává prostor pro tvořivost a iniciativu pracovníků. Při každodenním řešení problémů ve výchovně vzdělávací oblasti je realizován funkční a účinný systém. Dlouhodobé a střednědobé plány jsou s pedagogickými pracovníky projednávány. Systém hmotné stimulace je založen na bodovém hodnocení, které je každoročně pozměňováno vzhledem k plánovaným cílům školy. Zaměstnanci jsou s ním podrobně seznámeni.

Pomoc začínajícím a nekvalifikovaným učitelům je zabezpečena prostřednictvím uvádějících učitelů a konzultacemi s vedením školy. Škola podporuje další vzdělávání, učitelé se pravidelně zúčastňují vzdělávacích akcí. Z učitelů vyučujících bez odborné a pedagogické způsobilosti si doplňuje vzdělání pouze jedna vyučující prvního stupně.

Systém pravidelného sebehodnocení školy je velmi dobře propracován na prvním stupni a je realizován formou srovnávacích prověrek, jejichž výsledky jsou vyhodnocovány a projednávány na pedagogické radě. Na druhém stupni je v současnosti tento systém sebehodnocení v přípravné fázi.

Vedení a motivování pracovníků je hodnoceno jako velmi dobré.

Kontrolní mechanismy

Škola má vytvořen systém vnitřní kontroly vůči celé organizační struktuře jak v oblasti provozu a hospodaření, tak v oblasti vzdělávání. V samostatné písemné podobě zpracováním, většina jednotlivých úkolů kontrolní činnosti je součástí ročního a týdenních plánů. Zde jsou úkoly kontrol adresné a termínované, jejich plnění je kontrolováno a vyhodnocováno.

Kontrola výchovně vzdělávací činnosti je prováděna na základě každodenního kontaktu vedení školy s pracovníky a hospitacemi. Hospitace jsou uskutečňovány podle aktuálního stavu a potřeb ředitelem školy i jeho zástupci. Z hospitací jsou pořizovány záznamy, výsledky jsou s vyučujícími projednávány a přijímána opatření k nápravě zjištěných nedostatků. Analýzy výsledků kontrol jsou projednávány na pedagogických radách a schůzích metodických orgánů.

Vedení školy sleduje práci pedagogů a hodnotí úroveň výsledků žáků. Evaluační systém směrem k celostátním výstupům není dostatečně rozvinut.

Kontrolní mechanismy jsou hodnoceny jako dobré.

Hodnocení kvality řízení

Celkově je kvalita řízení hodnocena jako velmi dobrá.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

- *Vzdělávací program.* Ve všech ročnících školy se vyučuje podle schválených dokumentů vzdělávacího programu Základní škola čj. 16 847/96-2 ze dne 30. dubna 1996.
- *Školní jídelna.* Zabezpečuje obědy pro žáky a pracovníky školy. Má kapacitu 1000 jídel, v současné době jich pracovnice jídelny (7,55 pracovních úvazků) připravují denně průměrně 530.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- povinná dokumentace školy podle § 38a odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- Plán školy na rok 1999/2000,
- Organizační řád,
- kritéria pro proměnlivé složky platu pracovníků,
- zápisy z porad, předmětových komisí a metodického sdružení,
- tematické plány učiva,
- inspekční hospitační záznamy.

ZÁVĚR

Vyhodnocením získaných poznatků dospěl inspekční tým k závěrům, že k významným kladům školy patří:

- vybavení školy výpočetní a didaktickou technikou,
- moderní metody a efektivní formy výuky zejména na prvním stupni,
- převážně vstřícné a harmonické vztahy žáků a vyučujících,
- klidná pracovní atmosféra v hodinách,
- způsob evaluace na prvním stupni.

Nedostatky:

- výuka bez odborné a pedagogické způsobilosti v některých předmětech,
- převládající frontální metody výuky bez využití diferenciací a prvků aktivního učení,
- materiálně technické podmínky některých tříd, vybavení žákovským nábytkem.

Doporučení:

- v personálním zajištění výuky zvyšovat podíl učitelů s odbornou a pedagogickou způsobilostí,
- při vyučovacích činnostech začleňovat aktivně žáky do tvorby vyučovacího procesu, využívat diferencované postupy na základě individuálních schopností žáků,
- kontrolní činnost vedení školy zaměřit na využívání metod podporujících aktivní učení, rozvíjejících samostatnost, tvořivost, kooperativní postupy ve vyučování.

Posouzením kvality vzdělávání ve sledovaných předmětech, kvality řízení a na základě dalších významných zjištění je škola celkově hodnocena jako dobrá.

Při inspekci nebylo zjištěno neefektivní využívání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu vzhledem k účelu jejich poskytnutí.

Datum vyhotovení inspekční zprávy a složení inspekčního týmu

| Školní inspektoři | Titul, jméno a příjmení | Podpis |
|-------------------|-------------------------|--------|
| Vedoucí týmu | Jiří Novotný | |
| Člen týmu | PhDr. Dana Musilová | |

Ve Žďáře nad Sázavou dne 16. února 2000

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy:20. 2. 2000.....

Razítko

Ředitel školy Mgr. Miloš Musil

Podpis ředitele

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

| Stupeň | Širší slovní hodnocení |
|------------------|--|
| Vynikající | Zcela mimořádný, příkladný |
| Velmi dobrý | Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň |
| Dobrý | Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň |
| Ještě vyhovující | Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa |
| Nevyhovující | Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu. |

| | |
|------------------------|---------------------------------------|
| Plní, je v souladu | Dodržuje, čerpá účelně, efektivně |
| Neplní, není v souladu | Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně |

Další adresáti inspekční zprávy:

Školský úřad Žďár nad Sázavou
Město Bystřice nad Pernštejnem

Další adresáti inspekční zprávy:

| Adresát | Datum předání/odeslání inspekční zprávy | Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI |
|--------------------------------|---|--|
| Školský úřad Žďár nad Sázavou | 2000-03-02 | Nemjová v. r. |
| Město Bystřice nad Pernštejnem | 2000-03-02 | 64/2000 |

Připomínky ředitele školy

| Datum | Čj. jednacího protokolu ČŠI | Text |
|-------|-----------------------------|---------------------------|
| --- | --- | Připomínky nebyly podány. |